

Research Paper

Identifying and explaining effective factors on multicultural management in school sports

Atefeh Khodabakhshi¹, Zeynalabedin Fallah², Amir Montazeri³, Taher Bahlakeh⁴

1. PhD Student in Sports Management, Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
2. Associate Professor in Sports Management, Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
3. Assistant Professor in Sport Management, Faculty of Humanities, University of Neyshabur, Neyshabur, Iran.
4. Assistant Professor in Sports Management, Department of Physical Education, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran.

Received: 17 May 2022

Accepted: 24 November 2022

Abstract

Objective: The purpose of this study was to identify and verify the influential factors of multicultural management in school sports.

Methodology: This research work was an applied one, and the research method was descriptive- correlation. The statistical population of the study included all the physical education teachers (N = 34000). According to the research purpose, 346 people were selected in the exploratory factor analysis, and 322 people in the confirmatory factor analysis section were selected by clustered random sampling as a statistical sample. The required data for identifying the components and analyzing the model was collected using a researcher-made questionnaire after obtaining the validity (face, content). In order to calculate reliability, Cronbach's alpha was used ($\alpha = 0.90$), and to analyze the data, exploratory and confirmatory factor analysis and structural equation were used.

Result: The results of exploratory factor analysis showed that 51 items were identified as the multicultural management structure of school sports; they were classified into 9 components including policies and guidelines, multicultural planning, human resource empowerment, education, student motivation, curriculum planning, cultural awareness, countering racism, and cultural enrichment of the physical education classroom, which explained 80.69% of the variance of the structure. Examination and testing of the research model also showed that the general indicators of the fit of the measurement model were in a favorable condition; the results of the second-order factor analysis showed that the factors of "multicultural planning", "curriculum planning", "human resource empowerment" and "education" had the greatest impact on the establishment of multicultural management of school sports.

Conclusion: The results of this research work suggest that the educational planning officials should pay more attention to multicultural schools and physical education classes in these schools in macro-education programs and policies, and in order to empower physical education teachers in developing multicultural management skills, pay more attention to the inclusion of multicultural concepts in the teacher preparation program.

Keywords: Cultural Awareness, Curriculum Planning, Physical Education, Teacher, Human Resources.

To cite this article:

Khodabakhshi A, Fallah Z, Montazeri A, Bahlakeh T. Identifying and explaining effective factors on multicultural management in school sports. *Journal of Human Resource Management in Sport*. 2023; 10(1):41-59. <https://doi.org/10.22044/shm.2022.11931.2469>

Corresponding Author: **Zeynalabedin Fallah**

E-mail: zy.fallah@gmail.com

Extended Abstract

Summary

The purpose of this work was to identify and verify the influential factors of multicultural management in school sports. Based on the results of the exploratory analysis, 51 items were identified in 9 components including policies and guidelines, multicultural planning, human resource empowerment, education, student motivation, curriculum planning, cultural awareness, countering racism, and cultural enrichment of the physical education class was categorized. The model test showed that the fit indices of the measurement model were in a favorable condition. The results of the second-order factor analysis showed that the factors "multicultural planning", "curriculum planning", "human resource empowerment", "education" had the greatest effect on the establishment of multicultural management of school sports.

Introduction

According to the global declaration of education and training, education is one of the ways to achieve equality, development, and global peace. Therefore, it is very important to provide equal conditions for obtaining educational opportunities in terms of political, economic, social, and cultural (1). Therefore, among the required skills of the 21st century, the ability to continuously adapt to people from different cultures and the ability to establish intercultural communication are of great importance (2). The school is a very suitable environment for the manifestation of the cultural elements of various ethnic groups and religions, which, if accompanied by proper management, provides a lively and dynamic platform for educational activities, and at the same time, it causes the participation of students in cultural, artistic, and sports affairs (3).

In the recent years, research works have been conducted with the aim of analyzing the content of curricula to realize multicultural education in Iran but the number of these research works is very limited, and even with the existence of many schools with multicultural characteristics, no such research work was observed in the field of physical education lessons in schools (4). In order to realize the multicultural educational approach, it is possible to act in at least two ways in the content of the curriculum, designing a multicultural curriculum as a separate lesson or combining multiculturalism with other existing curricula (5). The physical education lesson is not excluded from this category; like other classrooms in different geographical parts of the country, the physical education course consists of students with different races, ethnicities, languages, religions, and with different cultural differences, and the management of these classes requires experience and appropriate role models by school administrators and teachers. Therefore, in order to achieve this goal, this research work tried to identify the unknown layers of multicultural education by exploring the documents, thoughts and specialized attitudes, and be helpful for curriculum decision-makers.

Methodology and Approach

This research work was an applied one, and the research method was descriptive-correlation. The statistical population of the work included all the physical education teachers ($N = 34000$). According to the research purpose, 346 people were selected in the exploratory factor analysis, and 322 people in the confirmatory factor analysis section were selected by clustered random sampling as a statistical sample. The required data for identifying the components and analyzing the model was collected using a researcher-made questionnaire after obtaining the validity (face, content). In order to calculate reliability, Cronbach's alpha was used ($\alpha = 0.90$), and to analyze the data, exploratory and confirmatory factor analysis and structural equation were used.

Results and Conclusion

Exploratory factor analysis with orthogonal rotation was used to identify the factors affecting multicultural management in school sports, before conducting the factor analysis, in order to ensure the sufficient number of samples. The Kyers, Meier, Olkin (KMO) criterion was used, and the Bartlett's test was used to determine the correlation between the variables, which had the appropriate value; therefore, the research samples were sufficient for the factor analysis. Based on the results of exploratory factor analysis, 51 items were identified in the form of nine categories of factors, explaining 80.69% of the total variance. The factors identified according to the concept of the items placed in each factor were named as "policies and guidelines,

multicultural planning, human resource empowerment, education, student motivation, curriculum planning, cultural awareness, countering racism, and cultural enrichment of the physical education class". Based on the results of the research work, the factors related to "education" with a variance value of 14.56 had the highest amount of explanation, and the factors related to "cultural awareness" with a variance value of 4.74 had the lowest amount of explanation as the components of multicultural management of school sports. The reliability of the questionnaire was estimated using the Cronbach's alpha coefficient ($\alpha = 0.91$); the designed questionnaire was distributed among the physical education teachers of 5 selected provinces, and after checking the normality and multiple collinearity, confirmatory factor analysis based on structural equation modeling was used to verify the identified factors. Partial fit indices showed that all effect coefficients (lambda coefficient) between the observed variables (items) and the latent variables (nine components of multicultural school sports management) were significant at the 95% confidence interval; for each structure, two indices were reported, average variance extracted (AVE) in order to check the convergent validity and composite reliability (CR) in order to check the reliability of the structures, which had a suitable amount and indicated the proper reliability of the structures. After performing the first-order confirmatory factor analysis, second-order confirmatory factor analysis was used to obtain a more accurate factor structure; the results showed that the values of T index regarding the relationship between the subscales with the factor higher than itself were all higher than 1.96, which indicated the existence of a significant relationship between them. The results of the second-order factor analysis showed that the factors of "multicultural planning", "curriculum planning", "human resource empowerment" and "education" had the greatest impact on the establishment of multicultural management of school sports. The results of this research work suggest that educational planning officials should pay more attention to multicultural schools and physical education classes in these schools in macro-education programs and policies and in order to empower physical education teachers in developing multicultural management skills pay more attention to the inclusion of multicultural concepts in the teacher preparation program.

Keywords: Cultural Awareness, Curriculum Planning, Physical Education, Teacher, Human Resources.

Ethical Considerations: Compliance with Research Ethical Guidelines. In this work, the research articles that observed ethical points were used, and an attempt to clearly report the results of previous studies with no bias. Honesty and fidelity have also been observed in the analysis of the texts and citations.

Funding: This work received no funding from public, commercial or nonprofit organizations.

Authors' Contributions: All authors have participated in designing, implementing, and writing all parts of the present study.

Conflicts of interest: The authors declare no conflict of interest.

Acknowledgments: We thank all those who helped us in this work.

References

1. Sadeghi A. Characteristics and Necessities of Developing a Multicultural Curriculum in Iran; Review of Challenges. *Presentation of Strategies*, 2012; 5(17-18):93-121 (Persian).
2. Latifian A. Determining the multicultural competencies of teachers and assessing them in primary schools, Master Thesis, Allameh Tabatabai University, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Tehran, 2015 (Persian).
3. Pourmoosavi S, Abdollahi B, Naveh Ebrahim A, Abbasian, H. Designing a Multicultural Management Model in Iranian Elementary Schools. *Journal of Educational Sciences*, 2020; 27(1):1-24 (Persian).
4. Sadeghi A. Designing a Multicultural Curriculum for Primary Teacher Training in the Islamic Republic of Iran, Doctora dissertation, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran; 2011 (Persian).
5. Khakbaz A. Placement of Multicultural Education in Elementary School Mathematics Curriculum in Iran. *New Educational Approaches*, 2020; 15(1):33-58 (Persian).

شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر مدیریت چندفرهنگی در ورزش مدارس

عاطفه خدابخش^۱، زین العابدین فلاح^۲، امیر منتظری^۳، طاهر بهلکه^۴

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

۲. دانشیار گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه نیشابور، نیشابور، ایران.

۴. استادیار گروه تربیت بدنی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۰۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۷

چکیده

هدف: هدف این پژوهش شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس بود.

روش‌شناسی: این پژوهش از نوع کاربردی، روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل کلیه معلمان تربیت‌بدنی ایران (N=۳۴۰۰۰) بود، نمونه آماری با توجه به هدف پژوهش، ۳۴۶ نفر در بخش تحلیل عاملی اکتشافی و ۳۳۲ نفر در بخش تأییدی به روش خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسش‌نامه محقق ساخته، پس از اخذ روایی (صوری، محتوا) و اعتبارسنجی، گردآوری شد. برای محاسبه پایایی ابزار از روش آلفای کرونباخ ($\alpha=0/91$) و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از تحلیل عاملی اکتشافی، تأییدی و معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها: بر اساس نتایج تحلیل عاملی اکتشافی، ۵۱ گویه شناسایی شده به‌عنوان سازه مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس در نه مؤلفه شامل سیاست‌ها و خط و مشی، برنامه‌ریزی چندفرهنگی، توانمندسازی منابع انسانی، آموزش، انگیزش دانش‌آموزان، برنامه‌ریزی درسی، آگاهی فرهنگی، مقابله با نژادپرستی و غنی‌سازی فرهنگی کلاس تربیت‌بدنی دسته‌بندی شدند که در مجموع ۸۰/۶۹ درصد از واریانس سازه را تبیین نمودند. آزمون مدل پژوهش نشان داد شاخص‌های کلی برازش مدل اندازه‌گیری در وضعیت مطلوبی قرار دارند؛ نتایج تحلیل عاملی مرتبه دوم نشان داد عوامل "برنامه‌ریزی چندفرهنگی"، "برنامه‌ریزی درسی" و "توانمندسازی منابع انسانی" و "آموزش" بیشترین تأثیر را بر استقرار مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس دارند.

نتیجه‌گیری: متصدیان برنامه‌ریزی آموزشی باید توجه بیشتری به مدارس چندفرهنگی و کلاس تربیت‌بدنی در راستای سیاست‌های کلان آموزش و پرورش داشته و به‌منظور توانمندسازی معلمان به آموزش‌های ضمن خدمت و گنجاندن مفاهیم چندفرهنگی در برنامه آماده‌سازی معلمان توجه بیشتری داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: آگاهی فرهنگی، برنامه‌ریزی درسی، تربیت‌بدنی، معلم، منابع انسانی.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

خدابخشی، عاطفه؛ فلاح، زین‌العابدین؛ منتظری، امیر و بهلکه، طاهر. (۱۴۰۱). شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر مدیریت چندفرهنگی در ورزش

مدارس. مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۱۰(۱)، ۴۱-۵۹. <https://doi.org/10.22044/shm.2022.11931.2469>

نویسنده مسئول: زین‌العابدین فلاح

E - mail: zy.fallah@gamail.com

مقدمه

امروزه به دلایل گوناگون از جمله مهاجرت، بافت اجتماعی مدارس از تنوع قومی و مذهبی زیادی برخوردار است. مدرسه فضای بسیار مناسبی برای متجلی شدن عناصر فرهنگی اقوام و مذاهب گوناگون است که اگر با مدیریت مناسب همراه باشد باعث فراهم شدن بستری پر نشاط و پویا برای فعالیت‌های آموزشی و در کنار آن مشارکت هر چه بیشتر دانش‌آموزان در امور فرهنگی، هنری، ورزشی و پرورشی می‌گردد (۱). تفاوت‌های فرهنگی بدون شک بر جریان تحصیل و موفقیت‌های دانش‌آموزان در اجتماع تأثیر می‌گذارد. در واقع عضویت فرد در یک قوم و فرهنگ خاص، در تعیین پایگاه اجتماعی وی، نقشی که فرد ایفا می‌کند، وظایفی که بر عهده می‌گیرد، امتیازاتی که از آن‌ها برخوردار می‌شود، درکی که از خود و دیگران به دست می‌آورد، انگیزشی که برای تحصیل پیدا می‌کند و حتی برداشتی که از جهان دارد تأثیر می‌گذارد (۲). بر اساس اعلامیه جهانی آموزش و پرورش، تعلیم و تربیت در زمره حقوق بشر و یکی از راه‌های دستیابی به برابری، توسعه و صلح جهانی است؛ بنابراین فراهم کردن شرایط مساوی برای دستیابی به فرصت‌های آموزشی از نظر سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حائز اهمیت فراوانی است (۳)؛ از این‌رو، در میان مهارت‌های مورد نیاز قرن بیست و یکم، توانایی تطبیق مستمر با افرادی از فرهنگ‌های مختلف و توانایی برقراری ارتباطات بین فرهنگی، از اهمیت فراوان برخوردار است (۴). آموزش و یادگیری در هر جامعه‌ای با فرهنگ، ارتباطی تنگاتنگ و متقابل دارد. این امر به این معنی است که از سویی فرهنگ را می‌توان محصول آموزش قلمداد کرد و از سوی دیگر، فرایند آموزش خود متأثر از فرهنگ جامعه است؛ به‌علاوه، امروزه با از بین رفتن مرزها و تأثیر فرهنگ‌ها بر یکدیگر، سازوکاری مناسب برای نزدیکی و تعامل بین فرهنگ‌ها نیاز است (۳)، آموزش چندفرهنگی، اصطلاحی است که در پاسخ به این نیاز توسعه یافته است (۵). یکی از راه‌های مناسب برای رویارویی با دنیای تحول‌گرای امروز، برنامه درسی چند فرهنگی است. آموزش چند فرهنگی تلاشی برای رها ساختن فراگیران از محدودیت‌های قوم‌مدارانه و آگاه کردن آنان از برخورد فرهنگ‌ها، جوامع و راه‌های زندگی و تفکر دیگران است. هدف غایی این آموزش همین است که دانش‌آموز به دور از هرگونه تعصب و پیش‌داوری به جهان بنگرد و بتواند تنوع و غنای آن را کشف کند (۶). این رویکرد روش سودمندی است تا جوامع از طریق نظام‌های آموزشی، کثرت‌گرایی فرهنگی را در جهت ارتقاء فرهنگ بین فردی و به‌عنوان رویکردی که فرصت‌های برابر آموزشی را در اختیار همگان قرار می‌دهد، گسترش دهند؛ ضمن این‌که بسیاری از مریبان تعلیم و تربیت، وجود تنوع فرهنگی در یک نظام آموزشی را به‌عنوان یک فرصت قلمداد می‌کنند (۷). آموزش چندفرهنگی، حداقل بنا به سه دلیل، واقعیت‌های اجتماعی، تأثیر فرهنگ و نژاد انسان بر رشد و پیشرفت او و شرایط تدریس و یادگیری اثربخش، اهمیت پیدا کرده است. این نوع آموزش، شامل مطالعه مفاهیم عمده‌ای نظیر تعصب، هویت، درگیری‌ها و از خودبیگانگی و اصلاح اعمال و سیاست‌های مدرسه‌ای است که به رسمیت شناختن تنوع قومی را در جامعه منعکس می‌سازد (۸).

مهارت‌های مدیریت تنوع فرهنگی از نیازهای اساسی مدیریت نظام آموزش و پرورش است که اگر در کنار مهارت‌های مدیریت آموزشی قرار گیرد، رشد و بالندگی آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان و ارتقای بهره‌وری در سیستم آموزشی را به دنبال دارد. آموزش چند فرهنگی، آموزشی است که در آن برای تمام افراد، صرف‌نظر از تفاوت‌های فرهنگی آن‌ها شرایط یکسانی فراهم می‌شود و هر کودک، این فرصت را پیدا می‌کند تا متناسب با توانایی‌های خود به شهروندی مفید و مولد برای جامعه تبدیل شود (۹). رفتار دانش‌آموزان در کلاس درس تا حدود زیادی تحت تأثیر فرهنگ آن‌ها قرار دارد؛ از این‌رو، ضروری است فعالیت‌های کلاس درس با هنجارهای متفاوت این دانش‌آموزان و ارزش‌های فرهنگی آن‌ها منطبق شود تا بتوانند یادگیری دانش‌آموزان را به شکل مناسبی تحقق بخشد (۱۰). دانش‌آموزان باید یاد بگیرند که تفاوت‌ها لزوماً به معنای پست‌تر یا برتر بودن نیست و اینکه مطالعه تفاوت‌های گروه قومی و فرهنگی لزوماً به دو دستگی منجر نمی‌شود. همچنین باید یاد بگیرند که در جوامعی که به لحاظ نژادی و قومی کثرت‌گرا هستند، اختلاف اجتناب‌ناپذیر است، اما این اختلاف لزوماً ویرانگر یا تفرقه‌انداز نیست (۱۱).

با توجه به اینکه تعلیم و تربیت چند فرهنگی در پی تحقق تنوع فرهنگی و حق طبیعی انسان‌ها برای دستیابی به فرصت‌های برابر آموزشی است؛ از این‌رو اهمیت نقش معلمان در این فرآیند، ضرورت آگاهی بخشی به معلمان و برانگیختن آن‌ها به تأیید تنوع فرهنگی و رشد

ارزش‌های مثبت نسبت به گروه‌های اقلیت برجسته می‌گردد. معلمانی که در تدریس خود تنها بر روی تجربیات فرهنگ غالب در جامعه تمرکز می‌کنند و به میزان زیادی از تجربیات فرهنگ‌ها و تاریخ سایر گروه‌های قومی، نژادی، فرهنگی، زبانی و مذهبی صرف‌نظر می‌کنند، پیامدهای منفی را برای هر دو گروه دانش‌آموزی فرهنگ غالب و اقلیت به همراه می‌آورند؛ زیرا احساس غلط برتری دانش‌آموزان، فرهنگ غالب را تقویت کرده و تصور گمراه‌کننده‌ای از رابطه‌ی آن‌ها با سایر گروه‌های قومی و نژادی ایجاد می‌کنند (۱۲). محیط ورزش، مدرسه‌ای ایده‌آل برای زندگی است. مهارت‌هایی که از طریق بازی، تربیت‌بدنی و ورزش فراگرفته می‌شوند، برای رشد و توسعه عمومی و اخلاقی بسیار اساسی تلقی می‌گردند. پس از اینکه فرد در دوران کودکی و نوجوانی در محیط خانوادگی و محلی هویت خود را کسب می‌کند و فرهنگ قومیتش درونی‌سازی می‌شود؛ وقتی فرد به محیط چند فرهنگی قدم می‌گذارد و در مدرسه و کلاس درس تربیت‌بدنی و همچنین تیم‌های ورزشی که به احتمال زیاد افرادی با هویت‌های فرهنگی مختلف در آن عضو هستند پا می‌گذارد، ورزش می‌تواند به‌عنوان ابزاری برای ابراز هویت فرهنگی و غنی‌تر کردن آن، مورد استفاده قرار گیرد و یا شرایطی را برای تطبیق با محیط چند فرهنگی و ذوب در آن محیط به وجود آورد؛ از این‌رو فهم اینکه ورزش چه کارکردی در اجتماعی شدن فرد در فرهنگ غالب و یا حفظ هویت فرهنگی قومی و تعصب بیشتر نسبت به آن می‌تواند داشته باشد و اینکه چگونه می‌توان افراد با قومیت‌ها و فرهنگ‌های متعدد را طوری مدیریت نمود که عدالت آموزشی برای همه افراد اتفاق بیفتد و اهداف درس تربیت‌بدنی تحقق یابد؛ می‌تواند به مسئولان در امر برنامه‌ریزی فرهنگی با دید روشن‌تر کمک شایانی کند (۱۳).

در همین راستا باقرنژاد و همکاران (۲۰۲۲) در مؤلفه‌ی اهداف چندفرهنگی در نظام فعلی آموزشی ایران بیان کردند که میانگین نمره‌ی تجربی به‌طور معناداری بیشتر از میانگین نظری است؛ همچنین بیان کردند وضعیت هدف‌گذاری در خصوص آموزش‌های چندفرهنگی، نظام فعلی در وضعیت مطلوبی قرار دارد اما در خصوص سه بُعد محتوا، روش‌ها و اصول برنامه‌ی درسی چندفرهنگی میانگین به‌دست‌آمده، در حدود میانگین نظری است (۱۴). خاک‌باز (۲۰۲۰)، پژوهشی با هدف بررسی جایگاه آموزش چندفرهنگی در برنامه‌ی درسی ریاضی دوره اول ابتدایی انجام داد که نتایج نشان داد میزان کمی توجه به مضامین آموزش چندفرهنگی در کتاب‌ها، به‌خصوص در پایه اول، ناچیز بوده است؛ علاوه بر این، کیفیت توجه به آن نیز مناسب نبوده است؛ زیرا اغلب به دنیای فرهنگی واقعی دانش‌آموزان چه در بُعد ملی و چه در بُعد بین‌المللی اتصال ندارد و یا به روشی در کتاب‌ها استفاده شده است که معمولاً در جریان تدریس حذف می‌شود (۱۵)؛ همچنین عباس‌هاشمی و همکاران (۲۰۱۹) با طراحی الگو برای پرورش هویت چندفرهنگی دانش‌آموزان ابتدایی، شناخت هویت فرهنگی، محتوا، معلم، زمان، بسته آموزشی، ارزشیابی، روش‌های یاددهی و یادگیری، محیط یادگیری و هدف را به‌عنوان مؤلفه‌های تشکیل دهنده این الگو شناسایی کردند (۱۶). بیگی و همکاران (۲۰۱۸) از طریق تحلیل محتوای کیفی استقرایی به بررسی مؤلفه‌های آموزش چندفرهنگی در کتاب‌های درسی فارسی ابتدایی پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که این کتاب‌ها از آموزش چندفرهنگی غفلت کرده‌اند و تنها رد پای فرهنگ مشترک و مسلط ایرانی در آن‌ها به چشم می‌خورد (۱۷). کرمی و یوسف زاده (۲۰۱۸)، پژوهشی با عنوان ارائه چارچوب پیشنهادی برای برنامه‌ی درسی تربیت‌معلم چندفرهنگی انجام دادند؛ یافته‌های پژوهش نشان داد در حوزه تربیت‌معلم چندفرهنگی باید دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان، دانش محتوایی، دانش تربیتی، عمل تربیتی و نگرش‌های ضروری را در قالب برنامه‌ی درسی رسمی و غیررسمی کسب کنند. در حوزه دانش محتوایی، لازم است دانش لازم و پایه‌ای را در مورد فرهنگ، تنوع فرهنگی، انواع مذاهب، اقوام و گروه‌های مختلف کسب کنند. در بُعد دانش تربیتی باید با اصول و قواعد لازم برای برنامه‌ریزی و مدیریت کلاس‌های درس چندفرهنگی آشنا شوند. در بُعد عمل تربیتی، باید درگیر در فعالیت‌های عملی شوند تا مهارت لازم برای تدریس در کلاس‌های درس چندفرهنگی را کسب نمایند و در بُعد نگرش، لازم است دانشجو معلمان نسبت به تفاوت‌های فرهنگی، نگرش مثبت پیدا کنند (۱۸). نتایج پژوهش زکی^۱ (۲۰۱۹) نشان داد، برنامه‌ریزان برنامه‌های آموزش معلمان باید محتوا، مواد و فعالیت‌های چند فرهنگی را در کلاس‌های ضمن خدمت معلمان برای ترویج تغییر در نگرش‌های چندفرهنگی بگنجانند (۱۹). در پژوهشی دیگر کامشیا^۲ (۲۰۱۷) گزارش

1. Zeki
2. Kamshia

کرد، معلمان باید با روش‌های آموزش چندفرهنگی و شناخت پیشینه‌های قومی آموزش داده شوند (۲۰)، دمیر و یورداکل^۱ (۲۰۱۵) به بررسی خصوصیات نیازهای تحصیلات چندفرهنگی در طراحی برنامه درسی پرداخت که نتایج نشان داد، اگر هدف یادگیری دارای خصوصیتی مانند درک حقوق انسانی و شهروندی، اجرای شرایط یادگیری در گروه‌های مختلف فرهنگی و ارزیابی فرآیندهای تمرکز بر مهارت‌های فکری باشد، طراحی برنامه درسی دارای خصوصیات چندفرهنگی است (۲۱). کاسترو^۲ (۲۰۱۴) به بررسی نقش آموزش معلمان به منظور آماده‌سازی شهروندان چندفرهنگی پرداخت، یافته‌های پژوهش حاکی از تفاوت‌های ظریف در تعامل بین اعتقادات قبلی شرکت‌کنندگان درباره آموزش برای آموزش شهروندی و بیان این ایده‌ها در برنامه آموزش معلمان بود (۲۲).

در سال‌های اخیر، پژوهش‌هایی با هدف تحلیل محتوای برنامه‌های درسی برای تحقق تلفیق آموزش چندفرهنگی در ایران انجام شده است، ولی تعداد این پژوهش‌ها بسیار محدود و حتی در زمینه درس تربیت‌بدنی در مدارس با وجود مدارس متعدد با ویژگی چندفرهنگی مشاهده نشد، وجود اقوام مختلف، فرهنگ‌های متنوع و زبان‌های گوناگون و مذاهب متعدد به‌عنوان مصادیق جامعه چندفرهنگی در ایران چنان پتانسیلی را در اختیار برنامه‌ریزان قرار داده است که مواجهه مناسب با این مقوله می‌تواند فرصت‌های مناسبی برای رشد و تعالی آموزش چندفرهنگی، در کشور بر جای گذارد. آنچه مبرهن است، فقر رویکردی و فقدان برنامه اصولی و نظاممند در برنامه‌های درسی به لحاظ آموزش چندفرهنگی مشاهده می‌شود که برنامه‌ریزان درسی، از آن به‌عنوان برنامه درسی مغفول یاد می‌کنند (۷). برای تحقق رویکرد آموزشی چندفرهنگی، دست‌کم به دو شکل در محتوای برنامه درسی می‌توان عمل کرد، طراحی برنامه درسی چندفرهنگی به‌صورت درس مجزا یا تلفیق چندفرهنگی با سایر برنامه‌های درسی موجود (۱۵)، درس تربیت‌بدنی نیز از این مقوله مستثنی نیست؛ درس تربیت‌بدنی مانند دیگر کلاس‌های درسی در بخش‌های مختلف جغرافیایی کشور از دانش‌آموزان با نژادها، اقوام، زبان، مذاهب و با تفاوت‌های فرهنگی مختلف تشکیل شده است که مدیریت این کلاس‌ها نیاز به تجربه و الگوی مناسب توسط مدیران و معلمان مدارس دارد؛ لذا این تحقیق کوشش دارد در جهت حصول به این هدف و برقرار کردن نظامی که آموزش چندفرهنگی ورزش مدارس را در دستور کار خود دارد، لایه‌های ناشناخته آموزش چندفرهنگی را از طریق کاوش در اسناد، افکار و نگرش‌های تخصصی شناسایی نموده و برای تصمیم‌سازان برنامه درسی، باری‌رسان باشد؛ لذا مسئله مهم این تحقیق عبارت است از اینکه عوامل مؤثر بر مدیریت چندفرهنگی در ورزش مدارس کدامند؟

روش شناسی

این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی-همبستگی و به‌طور مشخص مبتنی بر مدل معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه معلمان تربیت‌بدنی کشور بود که بر اساس آمار معاونت تربیت‌بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۴۰۱ برابر با ۳۴۰۰۰ نفر بود ($N=34000$)، در روش تحلیل عاملی، تعداد نمونه‌های پژوهش بر اساس تعداد متغیرهای اکتشافی تعیین شده است. کلین^۳ (۲۰۱۱) معتقد است که در داده‌هایی با ساختار عاملی مشخص، نمونه‌هایی با حجم ۱۰۰ نفر کاملاً کافی هستند، اما بنا به دلایل جبری لازم است که تعداد آزمودنی‌ها از تعداد متغیرها بیشتر باشد. به باور وی، ادعاهای متفاوتی درباره نسبت آزمودنی‌ها به متغیرها وجود دارد که از نسبت خیلی بزرگ ۱۰ به یک تا نسبت حداقل لازم دو به یک در نوسان است (۲۳). از این‌رو با توجه به گستردگی جغرافیایی و عدم دسترسی به تمام افراد جامعه آماری، انتخاب نمونه با استفاده از روش خوشه‌ای تصادفی انجام پذیرفت؛ بدین منظور پنج منطقه جغرافیایی یعنی شمال، جنوب، مرکز، شرق و غرب به ترتیب ادارات آموزش و پرورش استان‌های گلستان، خوزستان، تهران، خراسان رضوی و استان لرستان انتخاب شدند، محقق در مرحله تحلیل عاملی اکتشافی با هماهنگی با سرگروه‌های تربیت‌بدنی و توزیع پرسش‌نامه به شکل الکترونیکی در نهایت ۳۴۶ پرسشنامه جهت انجام تجزیه و تحلیل

1. Demir and Yurdakul

2. Castro

۳. Kline

جمع‌آوری کرد؛ پس از انجام مرحله اول، در تحلیل عاملی تأییدی (به‌منظور آزمون مدل پژوهش) با تکرار روندی مانند مرحله اول در نهایت تعداد ۳۳۲ پرسشنامه جمع‌آوری شد.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه محقق ساخته مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس مشتمل بر ۷۰ گویه بود، این پرسشنامه بر اساس مطالعه مبانی نظری و با استفاده از تکنیک دلفی ساده و نظرسنجی از صاحب‌نظران (شامل ۱۶ نفر از مدیران پرورشی و کارشناسان تربیت‌بدنی ادارات آموزش و پرورش، اساتید و محققان مدیریت ورزشی، معلمان تربیت‌بدنی باسابقه و مدرک تحصیلی بالا با آشنایی کافی و یا تجربه و کار پژوهشی در زمینه مدیریت چندفرهنگی) طراحی و پس از بررسی روایی صوری و محتوایی و تأیید نهایی، در نهایت، تعداد ۱۹ گویه حذف و تعداد ۵۱ گویه در پرسشنامه اصلی پژوهش گنجانده شد. به‌منظور شناسایی و دسته‌بندی عامل‌های مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس، از روش تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش متعامد و برای بررسی رابطه بین متغیرها و بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز، با استفاده از نرم‌افزارهای آماری اسپاس نسخه ۲۲ و لیزرل نسخه ۸/۸ انجام پذیرفت؛ همچنین، میزان پایایی پرسشنامه پژوهش در یک مطالعه راهنما و در نمونه‌ای به تعداد ۳۰ نفر، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که ضریب محاسبه شده برای کل سؤالات پرسشنامه ۰/۹۱ به دست آمد که نشان‌دهنده میزان بالای پایایی پرسشنامه پژوهش می‌باشد.

یافته ها

نتایج حاصل از یافته‌های جمعیت شناختی در جدول شماره ۱ گزارش شده است این جدول شامل فراوانی به تفکیک استان در دو بخش اکتشافی و تأییدی و سپس اطلاعات جمعیت شناختی بخش تأیید مدل شامل جنسیت، سطح تحصیلات و سابقه شغلی می‌باشد.

جدول ۱. نتایج ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش

Table 1. Results of demographic characteristics of research samples

درصد	تعداد	وضعیت	ویژگی جمعیت شناختی
۳۳/۸	۱۱۷	تهران	استان (تأییدی)
۲۴/۳	۸۴	گلستان	
۱۹/۱	۶۶	خراسان رضوی	
۱۳/۶	۴۷	خوزستان	
۹/۲	۳۲	لرستان	
۳۷	۱۲۳	تهران	استان (اکتشافی)
۲۴/۴	۸۱	گلستان	
۱۶	۵۳	خراسان رضوی	
۱۲	۴۰	خوزستان	
۱۰/۶	۳۵	لرستان	
۵۲/۱	۱۷۳	مرد	جنسیت
۴۷/۹	۱۵۹	زن	
۵۲/۱	۱۷۳	کارشناسی	تحصیلات
۴۱	۱۳۶	کارشناسی ارشد	
۶/۹	۲۳	دکتری	
۲۰/۸	۶۹	کمتر از ۵ سال	سابقه شغلی
۳۷	۱۲۳	۵ تا ۱۰ سال	
۲۴/۷	۸۲	۱۱ تا ۲۰ سال	
۱۷/۵	۵۸	بیشتر از ۲۰ سال	

با توجه به نتایج جدول ۱ مشخص شد ۵۲ درصد از پاسخ‌دهندگان را مردان و ۴۸ درصد نمونه آماری پژوهش را زنان تشکیل دادند؛ همچنین از لحاظ سطح تحصیلات پاسخ‌دهندگان با مدرک تحصیلی کارشناسی، بالاترین فراوانی (۱۷۳) و مدرک دکتری (۲۳)، کمترین فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند. از لحاظ سابقه شغلی نیز بیشترین فراوانی مربوط به طبقه ۵ تا ۱۰ سال با ۱۲۳ نفر و کمترین فراوانی مربوط به طبقه بیشتر از ۲۰ سال با ۵۸ نفر فراوانی بود.

برای شناسایی و تعیین عوامل مؤثر بر مدیریت چندفرهنگی در ورزش مدارس در این پژوهش از تحلیل عاملی اکتشافی همراه با چرخش متعامد استفاده شد. پیش از انجام تحلیل عاملی، به منظور اطمینان از کافی بودن تعداد نمونه‌ها از معیار کایرز، می‌یر، اولکین (KMO) و برای تعیین همبستگی بین متغیرها از آزمون بارتلت استفاده شد. عدد آزمون KMO در پژوهش حاضر برابر با ۰/۸۹ و آزمون بارتلت نیز در سطح معناداری ۰/۰۵ معنادار بود؛ بنابراین نمونه‌های پژوهش از کفایت لازم برای تحلیل عاملی برخوردار می‌باشند. پس از بررسی آزمون کفایت نمونه‌ها جهت انجام تحلیل عاملی اکتشافی، حداقل بار عاملی مورد قبول برای سؤالات پرسشنامه، ۰/۴ تعیین گردید. در نهایت، نه دسته از عوامل با استفاده از ترکیب چندین معیار شناسایی شد که اولین معیار، تعیین عامل‌ها بر اساس مقادیر ویژه می‌باشد، در این پژوهش عامل‌هایی انتخاب شدند که دارای ارزش ویژه بزرگ‌تر از ۱ بودند. معیار دیگر، معیار توصیف واریانس بود که با توجه به آن، ۵۱ گویه شناسایی شده در قالب نه دسته از عوامل، ۸۰/۶۹ درصد از واریانس کل را تبیین نمودند. عوامل شناسایی شده با توجه به مفهوم گویه‌های قرار گرفته شده در هر عامل تحت عناوین "سیاست‌ها و خط و مشی؛ برنامه‌ریزی چندفرهنگی؛ توانمندسازی منابع انسانی؛ آموزش، انگیزش دانش‌آموزان؛ برنامه‌ریزی درسی؛ آگاهی فرهنگی؛ مقابله با نژادپرستی و غنی‌سازی فرهنگی کلاس تربیت‌بدنی" نام‌گذاری شدند. بر اساس نتایج پژوهش، عوامل مربوط به "آموزش" با مقدار واریانس ۱۴/۵۶ بیشترین میزان تبیین و عوامل مربوط به "آگاهی فرهنگی" با مقدار واریانس ۴/۷۴، کمترین میزان تبیین را به‌عنوان مؤلفه‌های مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس داشتند. بار عاملی هر یک از گویه‌های عوامل شناسایی شده، از ۰/۴۹ تا ۰/۸۴ متغیر بود. به‌طوری‌که گویه "فرهنگ‌سازی برای مشارکت و حمایت والدین و جامعه از برنامه‌های چند فرهنگی در آموزش‌های ورزش مدارس" مربوط به مؤلفه آگاهی فرهنگی با میزان ۰/۸۴ بیشترین بار عاملی و گویه‌های "توجه به اقتضات محلی و نیازهای ویژه دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی" و "افزایش تاب‌آوری معلم در محیط متنوع فرهنگی" به ترتیب مربوط به مؤلفه "برنامه‌ریزی درسی" و "توانمندسازی منابع انسانی" با بار عاملی ۰/۴۹، کمترین میزان بار عاملی را در بین دیگر گویه‌ها دارا بودند. جدول (۲) نتایج ماتریس عوامل مورد بررسی در تحلیل عاملی اکتشافی در فضای چرخش یافته به همراه بار عاملی و درصد واریانس تبیین شده هر عامل را نشان می‌دهد.

جدول ۲. تحلیل عاملی اکتشافی مؤلفه‌های اصلی مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس

Tabale 2. Exploratory factor analysis of the main components of multicultural management of school sports

عامل‌ها	گویه‌ها	بار عاملی	مقدار واریانس	پایایی (α)
سیاست‌ها و خط و مشی	نگرش مثبت و پذیرش تفاوت‌های قومی و فرهنگی دانش‌آموزان از طرف متصدیان آموزش	۰/۶۶	۱۰/۲۲	۰/۹۳
	آگاهی از اصول مدیریت در محیط چندفرهنگی	۰/۶۳		
	توجه به آموزش چندفرهنگی تربیت‌بدنی در اسناد بالادستی آموزش و پرورش	۰/۷۲		
	توجه نهاد تعلیم و تربیت به حفظ میراث فرهنگی، ارزش‌های محلی و ملی در تدوین برنامه‌های درسی	۰/۷۰		
	ایجاد فرصت یادگیری زبان مادری در کنار زبان فارسی توسط نهاد تعلیم و تربیت	۰/۶۱		
برنامه‌ریزی چندفرهنگی	رفع موانع حقوقی جهت استفاده از گویش‌های غیر رایج در کلاس درس تربیت‌بدنی	۰/۷۲	۱۱/۶۷	۰/۹۳
	لحاظ نمودن شرایط فرهنگی منطقه در سازمان‌دهی ابتدای سال معلمان تربیت‌بدنی	۰/۶۶		
	تخصیص سرانه و منابع به‌صورت عادلانه در مدارس چندفرهنگی همتراز با دیگر مدارس	۰/۷۶		
	توجه به آموزش چندفرهنگی در دیگر درس‌های مدرسه	۰/۷۲	۱۱/۶۷	۰/۹۳
	استفاده از دبیران تربیت‌بدنی بومی و آشنا به فرهنگ غالب منطقه آموزشی	۰/۶۲		
	قرار دادن مدیران مدارس آشنا به هویت قومی و فرهنگی منطقه و تعصبات نژادی و قومی	۰/۵۵		

عامل‌ها	گویه‌ها	بار عاملی	مقدار واریانس	پایایی (α)
توانمندسازی منابع انسانی	ایجاد بانک اطلاعاتی از گونه‌های مختلف فرهنگی آموزشگاه و آگاهی معلم قبل از شروع کلاس	۰/۸۱	۱۲/۳۲	۰/۸۷
	ارتقاء صلاحیت و تخصص چند فرهنگی معلمان تربیت‌بدنی	۰/۵۵		
	توسعه مهارت‌های رهبری معلم تربیت‌بدنی در محیط چند فرهنگی	۰/۵۱		
	آشنایی معلم تربیت‌بدنی با حساسیت‌ها و محدودیت‌ها در محیط‌های چند فرهنگی	۰/۵۸		
	توسعه و ارتقا مهارت زیست چندفرهنگی معلمان تربیت‌بدنی	۰/۷۴		
	افزایش تاب‌آوری معلم در محیط متنوع فرهنگی	۰/۴۹		
آموزش خودآگاهی معلمان از تربیت چندفرهنگی	توسعه مهارت‌های آموزشی و اثربخشی چند فرهنگی	۰/۷۶	۱۴/۵۶	۰/۸۵
	خودآگاهی معلمان از تربیت چندفرهنگی	۰/۵۲		
	استفاده از سبک‌های متنوع آموزش توسط معلم تربیت‌بدنی به منظور تدریس اثربخش‌تر	۰/۵۶		
	آشنایی معلم تربیت‌بدنی با مفهوم و اهداف آموزش چند فرهنگی	۰/۵۴		
	آشنایی معلم با اقوام، لهجه‌ها، ادیان و مذاهب و پیشینه فرهنگی آن‌ها	۰/۵۸		
	برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و بدو خدمت اصول تدریس در کلاس چند فرهنگی	۰/۷۸		
انگیزش دانش‌آموز	گنجاندن آموزش چند فرهنگی در محتوای رسمی دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های مهارت‌آموزی	۰/۸۱	۵/۱۱	۰/۹۱
	توجه ویژه و تشویق دانش‌آموزان اقلیت قومی و مذهبی جهت ابراز وجود در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۶۸		
	فرصت یکسان نمایش توانایی، عقیده و اندیشه برای تمام دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۷۸		
	احترام به دانش‌آموز صرف نظر از تفاوت فرهنگی	۰/۶۶		
	دادن مسئولیت و ترغیب به مشارکت ورزشی دانش‌آموزان انزوای طلب به دلیل تفاوت فرهنگی	۰/۶۷		
	تدوین طرح درس تربیت‌بدنی مبتنی بر محیط چند فرهنگی	۰/۶۵		
برنامه‌ریزی درسی	توجه به اقتضائات محلی و نیازهای ویژه دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی	۰/۴۹	۱۲/۲۳	۰/۹۳
	سازمان‌دهی و گروه‌بندی ورزشی دانش‌آموزان در گروه‌های متنوع فرهنگی	۰/۷۱		
	ارزشیابی عادلانه دانش‌آموزان مبتنی بر توانایی و استانداردهای تعیین شده فارغ از رنگ و نژاد	۰/۵۶		
	گردش محتوای آموزشی بر اساس گونه‌های مختلف فرهنگی در کلاس درس تربیت‌بدنی	۰/۶۰		
	تلاش جهت شکل‌گیری هویت مشترک بین گروه‌های فرهنگی متنوع	۰/۷۰		
	توجه به مشکلات رفتاری دانش‌آموزان اقلیت‌های قومی و چند فرهنگی	۰/۵۶		
آگاهی فرهنگی	توجه والدین با خرده‌فرهنگ‌های متنوع به آموزش فرزندان و ارتباط فعال با مدرسه	۰/۶۹	۴/۷۴	۰/۸۷
	آگاهی دادن به دانش‌آموزان در خصوص عادی‌سازی وجود تفاوت فرهنگی در گروه‌های همسال	۰/۷۱		
	فرهنگ‌سازی برای مشارکت و حمایت والدین از برنامه‌های چند فرهنگی	۰/۸۴		
	برخورد مناسب و معقول با ابراز رفتارهای تبعیض نژادی توسط دانش‌آموزان	۰/۸۰		
	توجه یکسان به تمام دانش‌آموزان توسط معلم تربیت‌بدنی فارغ از هر گونه تبعیض نژادی	۰/۷۷		
	تغییر در باور معلمان نسبت به تفاوت فرهنگ‌ها و جلوگیری از تبعیض نژادی	۰/۶۳		
مقابله با نژادپرستی	عدم تعصب و نژادپرستی و نگرش فراقومی معلمان	۰/۶۷	۴/۸۳	۰/۷۶
	پرهیز معلمان از به‌کارگیری عبارات با مضمون تحقیر دانش‌آموزان با فرهنگ‌های متفاوت	۰/۶۳		
	لحاظ نمودن و آرایش محیط فضاهای ورزشی مدرسه متناسب با فرهنگ بومی منطقه	۰/۵۹		
	استفاده از گویش‌های محلی علاوه بر زبان رسمی در محاوره‌های کلاسی	۰/۶۱		
	تقویت نگرش مثبت و همزیستی آسان گروه‌های متنوع فرهنگی در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۸۰		
	ایجاد شرایط همزیستی مبتنی بر احترام در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۶۵		
غنی‌سازی فرهنگی کلاس تربیت‌بدنی	تقویت کار تیمی، نوع‌دوستی و احترام به همنوع در بین دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۷۷	۵/۰۱	۰/۹۰
	برگزاری جشنواره‌ها و مسابقات فرهنگی و ورزشی بومی و محلی	۰/۶۱		
	آشنایی، حفظ و بالندگی بازی‌های بومی و محلی و اجرا در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۵۰		

پس از شناسایی و کشف عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت چندفرهنگی در ورزش مدارس به‌منظور تأیید عوامل شناسایی شده از نظر دبیران تربیت‌بدنی کشور و همچنین جهت بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی ابزار طراحی شده، پرسش‌نامه نه‌عاملی مدیریت چندفرهنگی ورزش

مدارس با ۵۱ گویه و در مقیاس پنج ارزشی لیکرت در یک مطالعه راهنما بین ۳۰ نفر از معلمان تربیت‌بدنی توزیع شد و پایایی کلی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/91$) برآورد شد؛ همچنین پایایی مؤلفه‌های شناسایی شده مورد بررسی قرار گرفت (جدول ۲). بر این اساس، مشخص شد ابزار از پایایی قابل قبولی برخوردار است، سپس در مطالعه اصلی پرسش‌نامه مجدداً بین معلمان تربیت‌بدنی ۵ استان منتخب توزیع گردید که پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها تعداد ۳۳۲ پرسش‌نامه قابلیت انجام کار آماری را داشته و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در مرحله دوم پژوهش پس از بررسی نرمال بودن چند متغیره و همچنین بررسی هم‌خطی چندگانه، از تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر مدل‌سازی معادلات ساختاری به‌منظور تأیید عوامل شناسایی شده استفاده شد، در مدل‌سازی معادلات ساختاری، لازم است در وهله اول کلیت مدل با استفاده از شاخص‌های برازش کلی و در وهله دوم جزییات مدل با استفاده از مقادیر گزارش شده برای ضرایب تأثیر یا ساختاری تحلیل شوند. بدین منظور در ابتدا مهم‌ترین شاخص‌های کلی برازش مورد بررسی قرار داده می‌شود که این مقادیر در جدول شماره ۳ گزارش شده است که با توجه به نتایج جدول، در مجموع شاخص‌های برازش کلی مدل مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس، وضعیت مطلوبی را گزارش می‌دهند که نشانگر مناسب بودن و تأیید مدل تحلیل عاملی مرتبه اول هستند.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول

Tabale 3. Indicators of the fit of the first-order confirmatory factor analysis model

شاخص‌های برازش	مقدار مطلوب	مقادیر مشاهده شده
مجذور کای دو (χ^2)	-	۳۳۲۶/۲۴
درجه آزادی (df)	-	۱۱۱۸
سطح معناداری (P)	-	۰/۰۰۱
نسبت مجذور کای دو به درجه آزادی (χ^2/df)	کمتر از ۳	۲/۹۷
شاخص نیکویی برازش (GFI)	نزدیک به ۱	۰/۹۱
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	نزدیک به ۱	۰/۹۷
شاخص ریشه میانگین مجذور استاندارد شده باقیمانده (SRMR)	نزدیک به صفر	۰/۰۲
شاخص ریشه میانگین مجذور برآورد تقریب (RMSEA)	کمتر از ۰/۰۸	۰/۰۷

شاخص‌های جزئی برازش در جدول شماره ۴ گزارش شده است که نشان می‌دهند تمامی ضرایب اثر (ضریب لامبدا) بین متغیرهای مشاهده‌شده (گویه‌ها) و متغیرهای مکنون (مؤلفه‌های نه‌گانه مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس) در فاصله اطمینان ۹۵ درصد معنادار هستند؛ همچنین برای هر سازه دو شاخص میانگین واریانس استخراج شده (AVE) به‌منظور بررسی روایی همگرا و پایایی ترکیبی (CR) به‌منظور بررسی پایایی سازه‌ها گزارش شد که از مقدار مناسبی برخوردارند و نشان دهنده پایایی مناسب سازه‌ها است.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول

Tabale 4. Indicators of the fit of the first-order confirmatory factor analysis model

عامل‌ها	گویه‌ها	ضریب لامبدا	ضریب تی	CR	AVE
سیاست‌ها و خط و مشی	نگرش مثبت و پذیرش تفاوت‌های قومی و فرهنگی دانش‌آموزان از طرف متصدیان آموزش	۰/۷۷	۱۶/۵۹	۰/۸۳	۰/۷۴
	آگاهی از اصول مدیریت در محیط چندفرهنگی	۰/۸۸	۱۷/۸۰		
توجه به آموزش چندفرهنگی تربیت‌بدنی در اسناد بالادستی آموزش و پرورش	توجه نهاد تعلیم و تربیت به حفظ میراث فرهنگی، ارزش‌های محلی و ملی در تدوین برنامه‌ها	۰/۹۷	۱۶/۹۷		
	ایجاد فرصت یادگیری زبان مادری در کنار زبان فارسی توسط نهاد تعلیم و تربیت	۰/۹۴	۱۷/۲۷		
	رفع موانع حقوقی جهت استفاده از گویش‌های غیر رایج در کلاس درس تربیت‌بدنی	۰/۹۴	۱۶/۶۷		
	لحاظ نمودن شرایط فرهنگی منطقه در سازمان‌دهی ابتدای سال معلمان تربیت‌بدنی	۰/۵۹	۱۱/۸۱		
		۰/۶۸	۱۳/۷۳	۰/۸۲	۰/۶۶

عامل‌ها	گویه‌ها	ضریب لامبدا	ضریب تی	CR	AVE
برنامه‌ریزی چندفرهنگی	تخصیص سرانه و منابع به‌صورت عادلانه در مدارس چندفرهنگی همتراز با دیگر مدارس	۰/۷۳	۱۵/۱۱	۰/۷۹	۰/۶۸
	توجه به آموزش چندفرهنگی در دیگر درس‌های مدرسه	۰/۹۳	۱۷/۹۶		
	استفاده از دبیران تربیت‌بدنی بومی و آشنا به فرهنگ غالب منطقه آموزشی	۰/۸۷	۱۵/۶۷		
	قرار دادن مدیران مدارس آشنا به هویت قومی و فرهنگی منطقه و تعصبات نژادی و قومی	۰/۸۶	۱۶/۳۱		
توانمندسازی منابع انسانی	ایجاد بانک اطلاعاتی از گونه‌های مختلف فرهنگی در آموزشگاه و آگاه نمودن معلم قبل از شروع ارتقاء صلاحیت و تخصص چند فرهنگی معلمان تربیت‌بدنی	۰/۶۶	۱۱/۱۵	۰/۷۹	۰/۶۸
	توسعه مهارت‌های رهبری معلم تربیت‌بدنی در محیط چند فرهنگی	۰/۸۶	۱۷/۰۴		
	آشنایی معلم تربیت‌بدنی با حساسیت‌ها و محدودیت‌ها در محیط‌های چند فرهنگی	۰/۷۶	۱۶/۲۸		
	توسعه و ارتقا مهارت زیست چندفرهنگی معلمان تربیت‌بدنی	۰/۹۲	۱۷/۲۲		
آموزش	افزایش تاب‌آوری معلم در محیط متنوع فرهنگی	۰/۸۲	۱۶/۱۲	۰/۸۴	۰/۷۱
	تجربه زندگی معلم در محیط چند فرهنگی	۰/۸۰	۱۵/۸۹		
	توسعه مهارت‌های آموزشی و اثربخشی چند فرهنگی خودآگاهی معلمان از تربیت چندفرهنگی	۰/۷۹	۱۶/۱۳		
	استفاده از سبک‌های متنوع آموزش توسط معلم تربیت‌بدنی به‌منظور تدریس اثربخش‌تر	۰/۸۱	۱۶/۳۰		
انگیزش دانش‌آموز	آشنایی معلم تربیت‌بدنی با مفهوم و اهداف آموزش چند فرهنگی	۰/۸۰	۱۵/۸۷	۰/۸۸	۰/۶۲
	آشنایی معلم با اقوام، لهجه‌ها، ادیان و مذاهب و پیشینه فرهنگی آن‌ها	۰/۸۱	۱۵/۴۶		
	برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و بدو خدمت اصول تدریس در کلاس چند فرهنگی	۰/۸۳	۱۵/۳۶		
	گنجاندن آموزش چند فرهنگی در محتوای رسمی دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های مهارت‌آموزی	۰/۸۸	۱۵/۹۱		
برنامه‌ریزی درسی	توجه ویژه و تشویق دانش‌آموزان اقلیت قومی و مذهبی جهت ابراز وجود در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۷۲	۱۵/۰۷	۰/۸۸	۰/۶۲
	فرصت یکسان نمایش توانایی، قدرت، عقیده و اندیشه برای تمام دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۹۱	۱۷		
	احترام به دانش‌آموز صرف‌نظر از تفاوت فرهنگی	۰/۸۳	۱۶/۴۳		
	دادن مسئولیت و ترغیب به مشارکت ورزشی دانش‌آموزان از نواطلب به دلیل تفاوت فرهنگی	۰/۷۷	۱۴/۵۳		
آگاهی فرهنگی	تدوین طرح درس تربیت‌بدنی مبتنی بر محیط چند فرهنگی	۰/۵۸	۱۱/۵۳	۰/۷۶	۰/۷۰
	توجه به اقتضائات محلی و نیازهای ویژه دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی	۰/۶۹	۱۴/۴۱		
	سازمان‌دهی و گروه‌بندی ورزشی دانش‌آموزان در گروه‌های متنوع فرهنگی	۰/۸۲	۱۵/۲۴		
	ارزشیابی عادلانه دانش‌آموزان مبتنی بر توانایی و استانداردهای تعیین‌شده فارغ از رنگ و نژاد	۰/۶۹	۱۲/۷۵		
مقابله با نژادپرستی	گردش محتوای آموزشی بر اساس گونه‌های مختلف فرهنگی در کلاس درس تربیت‌بدنی توسط	۰/۶۷	۱۳/۸۲	۰/۷۶	۰/۷۰
	تلاش جهت شکل‌گیری هویت مشترک بین گروه‌های فرهنگی متنوع	۰/۸۷	۱۵/۶۹		
	توجه به مشکلات رفتاری دانش‌آموزان اقلیت‌های قومی و چند فرهنگی	۰/۸۳	۱۴/۵۶		
	توجه والدین با خرده‌فرهنگ‌های متنوع به آموزش فرزندان و ارتباط فعال با مدرسه	۰/۸۷	۱۶/۴۶		
غنی‌سازی فرهنگی کلاس تربیت‌بدنی	آگاهی دادن به دانش‌آموزان در خصوص عادی‌سازی وجود تفاوت فرهنگی در گروه‌های همسال	۰/۸۶	۱۶/۸۳	۰/۸۱	۰/۶۸
	فرهنگ‌سازی برای مشارکت و حمایت والدین از برنامه‌های چند فرهنگی در آموزش‌های ورزش	۰/۷۹	۱۴/۸۱		
	برخورد مناسب و معقول با ابراز رفتارهای تبعیض نژادی توسط دانش‌آموزان	۰/۷۹	۱۵/۲۷		
	توجه یکسان به تمام دانش‌آموزان توسط معلم تربیت‌بدنی فارغ از هر گونه تبعیض نژادی	۰/۷۲	۱۲/۸۷		
کلاس تربیت‌بدنی	تغییر در باور معلمان نسبت به تفاوت فرهنگ‌ها و جلوگیری از تبعیض نژادی	۰/۹۰	۱۸	۰/۷۶	۰/۷۰
	عدم تعصب و نژادپرستی و نگرش فراقومی معلمان	۰/۹۱	۱۶/۷۶		
	پرهیز معلمان از به‌کارگیری الفاظ و عبارات با مضمون تحقیر دانش‌آموزان	۰/۹۲	۱۶/۴۴		
	لحاظ نمودن و آرایش محیط فضاهای ورزشی مدرسه متناسب با فرهنگ بومی منطقه	۰/۸۹	۱۶/۶۵		
کلاس تربیت‌بدنی	استفاده از گویش‌های محلی علاوه بر زبان رسمی در محاوره‌های کلاسی	۰/۷۲	۱۲/۱۱	۰/۸۱	۰/۶۸
	تقویت نگرش مثبت و همزیستی آسان گروه‌های متنوع فرهنگی در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۸۶	۱۶/۲۱		
	ایجاد شرایط همزیستی مبتنی بر احترام در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۶۴	۱۲/۸۸		
	تقویت کار تیمی، نوع‌دوستی و احترام به همنوع در بین دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۷۱	۱۳/۹۳		
آشنایی، حفظ و بالندگی بازی‌های بومی و محلی فرهنگ‌های متفاوت و اجرا در کلاس تربیت‌بدنی	۰/۷۴	۱۲/۴۱	۰/۸۴	۱۵/۶۸	

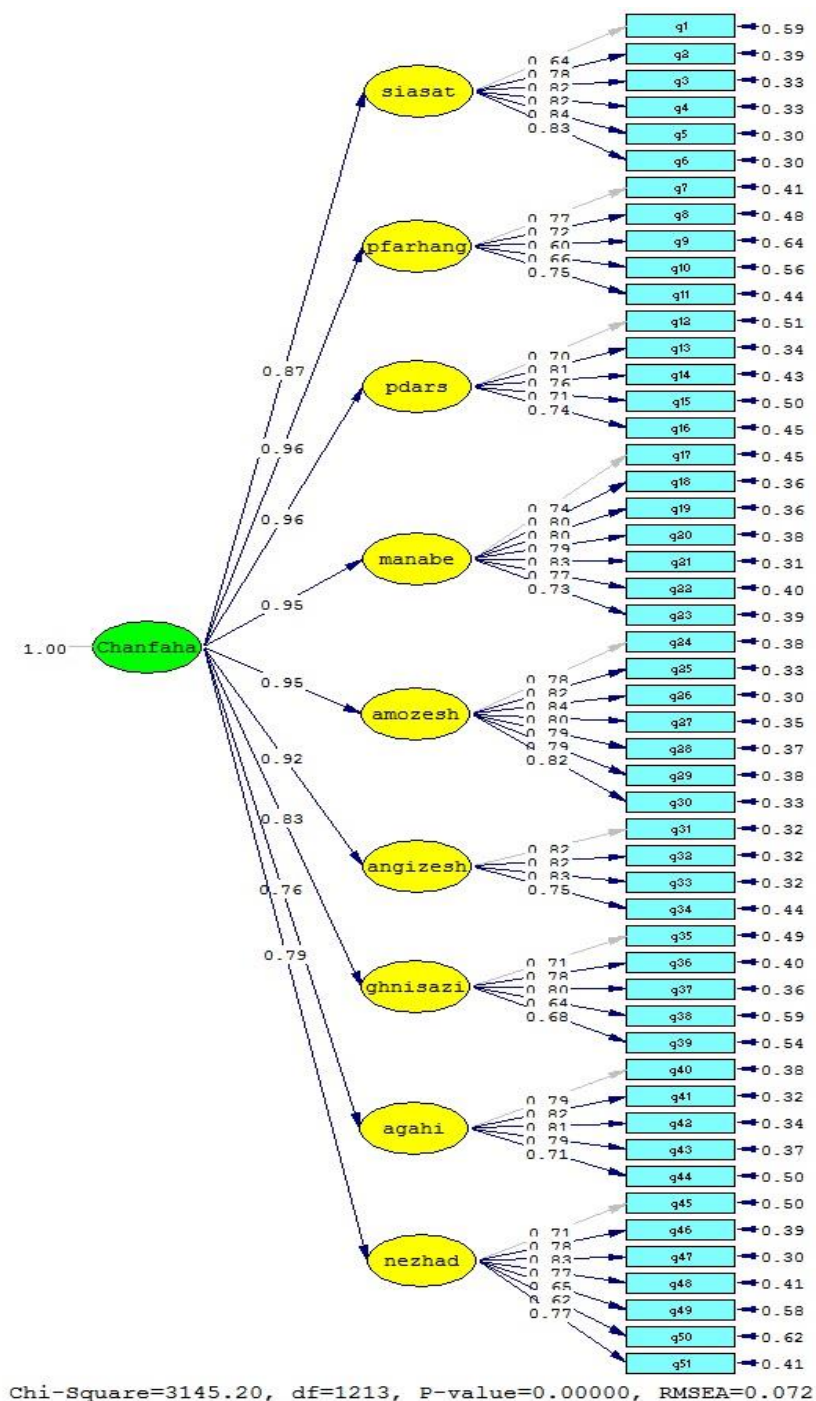
پس از انجام تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول جهت دستیابی به ساختار عاملی دقیق‌تر از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم استفاده شد؛ از این روش برای مطالعه مناسب بودن ساختار عاملی پرسشنامه و تأیید وجود مؤلفه‌های ادعایی سازنده یا پژوهش‌های مربوط استفاده می‌شود. بر این اساس، برای تأیید روایی سازه ابزار و به‌منظور بررسی ارتباط نه مؤلفه تأیید شده در مرتبه اول، تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم اجرا شد. نتایج نشان داد که مقادیر شاخص تی در مورد رابطه بین خرده مقیاس‌ها با عامل بالاتر از خود، همگی بالاتر از ۱/۹۶ است که حاکی از وجود رابطه معنادار بین آن‌ها است. نتایج تحلیل عاملی مرتبه دوم نشان می‌دهد عوامل "برنامه‌ریزی چندفرهنگی"، "برنامه‌ریزی درسی" و "توانمندسازی منابع انسانی" و "آموزش" بیشترین تأثیر را بر استقرار مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس دارند (جدول ۵).

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم

Table 5. Indicators of the fit of the second-order confirmatory factor analysis model

ردیف	اثر متغیرهای مستقل بر شکل‌گیری مدیریت چندفرهنگی ورزش	بار عاملی	مقدار تی
۱	سیاست‌ها و خط و مشی	۰/۸۷	۹/۹۳
۲	برنامه‌ریزی چندفرهنگی	۰/۹۶	۱۳/۲۳
۳	توانمندی منابع انسانی	۰/۹۵	۱۲/۷۷
۴	آموزش	۰/۹۵	۱۳/۶۳
۵	انگیزش دانش‌آموزان	۰/۹۲	۱۳/۹۰
۶	برنامه‌ریزی درسی	۰/۹۶	۱۱/۷۳
۷	آگاهی فرهنگی	۰/۷۶	۱۰/۷۷
۸	مقابله با نژادپرستی	۰/۷۹	۱۰/۱۳
۹	غنی‌سازی فرهنگی کلاس تربیت‌بدنی	۰/۸۳	۱۰/۴۷
RMSEA= ۰/۰۷		GFI= ۰/۹۱	CFI= ۰/۹۷
SRMR= ۰/۰۴		$\chi^2/df= ۲/۵۹$	

همان‌طور که در جدول ۵ و شکل ۱ مشاهده می‌شود، شاخص‌های برازندگی الگوی تحلیل عاملی تأییدی به ملاک‌های برازندگی نزدیک است و الگو دارای برازش مناسب و مطلوب در جامعه است. به‌طورکلی با توجه به نتایج تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول و دوم مشخص شد این سازه از روایی قابل قبول و خوبی برخوردار است و می‌توان برای سنجش عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس مورد استفاده قرار گیرد.

شکل ۱. تحلیل عاملی مرتبه دوم مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس در حالت ضرایب استاندارد

Figure 1. Second factor analysis of multicultural school management in the form of standard coefficients

بحث و نتیجه گیری

از جمله ویژگی‌های شاخص ایران، تنوع قومی و فرهنگی است. وجود تنوع قومی و فرهنگی در جامعه ایران می‌تواند به‌عنوان یک فرصت و پتانسیل برای توسعه اجتماعی و فرهنگی و توسعه در سایر زمینه‌ها گردد و در مقابل در اثر اعمال سیاست‌ها و مدیریت‌های ناصحیح می‌تواند زمینه را برای بروز تهدیدهای جدی ایجاد نماید. از این‌رو، لزوم روی آوردن به مدیریت تعلیم و تربیت با رویکرد چند فرهنگی در کشور آشکار می‌گردد تا زمینه را برای مشارکت‌پذیری عمومی، رهایی از تعصبات قومی و نژادی، گسترش عدالت آموزشی و تربیتی، تحقق حقوق شهروندی و در نهایت انسجام و توسعه فرهنگی و اجتماعی فراهم سازد (۱). هدف از انجام این پژوهش، شناسایی و تبیین

عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت چندفرهنگی در ورزش مدارس بود؛ بدین منظور علاوه بر مطالعه پیشینه پژوهش و نظرسنجی از صاحب‌نظران با استفاده از تکنیک دلفی، از روش تحلیل عاملی اکتشافی و برای تأیید مؤلفه‌های شناسایی شده از روش تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر معادلات ساختاری استفاده شد، نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی پرسش‌نامه ۵۱ سؤالی مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس منجر به شناسایی نه مؤلفه شامل سیاست‌ها و خط و مشی، برنامه‌ریزی چندفرهنگی، توانمندسازی منابع انسانی، آموزش، انگیزش دانش‌آموزان، برنامه‌ریزی درسی، آگاهی فرهنگی، مقابله با نژادپرستی و غنی‌سازی فرهنگی کلاس تربیت‌بدنی شد که در مجموع ۸۰/۶۹ درصد از واریانس سازه را تبیین نمودند.

نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که مؤلفه "برنامه‌ریزی چندفرهنگی" جزء مهم‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس است، رویکرد کلی برنامه‌ریزی چندفرهنگی باید معطوف به طراحی برنامه‌هایی باشد که تحقق اهداف تربیتی پیش‌بینی‌شده در شخصیت همه دانش‌آموزان را تضمین کنند، یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج یافته‌های پورموسوی و همکاران (۲۰۲۰)، وفایی و سبحانی نژاد (۲۰۱۵) و بلکول^۱ و همکاران (۲۰۰۳) همخوان می‌باشد (۱، ۲۴، ۲۵). گرچه تغییراتی در برنامه‌های مختلف و چشم‌اندازها در نظام آموزشی ایجاد شده است، اما اغلب این تغییرات سطحی، تکراری، با عجله و بدون توجه به اثرگذاری آن‌ها بوده است، اکثر این تغییرات باعث ایجاد نوعی سردرگمی، غافل ماندن از رسالت اصلی نظام آموزشی که جز اتلاف منابع و بودجه در کشور نتیجه‌ای آن‌چنانی به بار نیاورده است (۲۶). در تبیین این یافته این‌طور می‌شود بیان کرد که کلاس تربیت‌بدنی با توجه به شرایط متفاوت آن با دیگر کلاس‌ها و ارتباط نزدیک دانش‌آموزان با یکدیگر و همچنین با معلم تربیت‌بدنی و همچنین با توجه به بحث رقابت در کلاس تربیت‌بدنی نیاز به برنامه‌ریزی صحیح دارد و از جمله مواردی که در بحث برنامه‌ریزی چندفرهنگی ورزش مدارس باید مورد توجه قرار گیرد، می‌توان به لحاظ نمودن شرایط فرهنگی منطقه در سازمان‌دهی ابتدای سال معلمان تربیت‌بدنی، تخصیص سرانه ورزشی به‌صورت عادلانه، استفاده از دبیران تربیت‌بدنی بومی و آشنا به فرهنگ غالب منطقه و از مهم‌ترین موارد نیز بحث قرار دادن مدیران مدارس آشنا به هویت قومی و فرهنگی منطقه جهت جلوگیری از مشکلات ناخواسته اشاره نمود.

از دیگر مؤلفه‌های شناسایی شده و تأثیرگذار بر مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس می‌توان به بحث "برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی مبتنی بر اهداف چندفرهنگی" اشاره نمود؛ در همین زمینه طاهریان (۲۰۱۷) بیان می‌کند با عنایت به مشکلات و چالش‌هایی که نظام آموزشی ایران (به‌عنوان یک جامعه چند فرهنگی) به خاطر حاکمیت یک برنامه درسی عام و همگانی و در نتیجه نادیده گرفتن تنوع و تکثر قومی، نژادی و فرهنگی این جامعه که با آن مواجه می‌باشد، لازم است که وجوه و ابعادی از یک رویکرد چند فرهنگی در نظام آموزشی و مقاطع تحصیلی مختلف آن مورد توجه قرار گیرد تا زمینه‌های لازم برای انطباق هر چه بیشتر برنامه‌های آموزشی و درسی با تفاوت‌ها و تنوعات فرهنگی و قومی دانش‌آموزان، ایجاد یادگیری عمیق و معنادار و کاهش بسیاری از هزینه‌های ناشی از اتلاف و شکست تحصیلی فراهم گردد (۲۶)؛ همچنین شیخاوندی (۲۰۱۰) هم معتقد است برنامه‌ریزی درسی نقش تعیین‌کننده‌ای در تکوین و تقویت هویت‌های جمعی، جنسیتی، گروهی و قومی ایفا می‌کنند (۲۷). از جمله مواردی که در بحث برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی باید مورد توجه قرار گیرد، می‌توان به توجه به اقتضائات محلی و نیازهای ویژه دانش‌آموزان در برنامه‌ریزی درسی تربیت‌بدنی اشاره نمود. به‌عنوان مثال، ورزش‌های بومی و محلی که می‌توان با گنجاندن آن در برنامه درسی و گردش محتوای آموزشی بر اساس گونه‌های مختلف فرهنگی در کلاس درس تربیت‌بدنی توسط معلم، باعث ایجاد نشاط، علاقه و همدلی در دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی شد، سازمان‌دهی و گروه‌بندی ورزشی دانش‌آموزان نیز باید در گروه‌های متنوع فرهنگی صورت پذیرد تا دانش‌آموزان بتوانند با تفاوت‌های فرهنگی یکدیگر بیشتر آشنا شوند؛ همچنین ارزشیابی تکوینی و نهایی دانش‌آموزان باید عادلانه و مبتنی بر توانایی‌ها و استانداردهای تعیین شده فارغ از رنگ و نژاد صورت پذیرد.

بخش دیگری از نتایج پژوهش نشان داد، از جمله عوامل مهم در بحث استقرار مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس مربوط به "توانمندسازی منابع انسانی" درگیر در بحث آموزش شامل معلمان و مدیران شاغل در محیط‌های چندفرهنگی می‌شود؛ معمولاً در کلاس‌های تربیت بدنی در محیط‌های چندفرهنگی به دلیل وجود مشکلاتی مانند تفاوت در زبان و گویش، برقراری ارتباط بین معلم و دانش‌آموز به سختی صورت می‌پذیرد که این می‌تواند باعث دلسردی و دلزدگی از ورزش و عدم پرورش استعداد‌های ناب ورزشی شود. لذا وجود معلمان تربیت بدنی توانمند در زمینه مدیریت کلاس در محیط‌های چندفرهنگی می‌تواند از بسیاری از مشکلات موجود در این محیط‌ها بکاهد. از جمله راهکارهای پیشنهادی در این زمینه می‌توان به ارتقاء صلاحیت و تخصص چند فرهنگی، توسعه و ارتقاء مهارت‌های هم‌زیستی فرهنگی، افزایش تاب‌آوری معلم در محیط متنوع فرهنگی و توسعه مهارت‌های رهبری در محیط چند فرهنگی اشاره نمود؛ این یافته‌ها با بخشی از پژوهش عباس‌هاشمی و همکاران (۲۰۱۹) و کرمی و یوسف زاده (۲۰۱۸) همسو می‌باشد (۱۶، ۱۸)، در این زمینه حمیدی‌زاده و همکاران (۲۰۱۹) بیان می‌کنند، معلمان باید نسبت به تجربه‌های تاریخی و مشخصات جامعه‌شناختی گروه‌های قومی و فرهنگی و زبانی در کشور کسب دانش کنند. مهارت‌های لازم را برای ارتباط با گروه‌های قومی و فرهنگی و زبانی متنوع کسب کنند و قادر به انتخاب و بازنگری محتوا و روش‌های تدریس و روش‌های ارزیابی باشند (۲). مایر و وود^۱ (۲۰۰۴) نیز بیان می‌کنند، معلمی که از مهارت‌ها، نگرش‌ها، برداشت‌های مثبت و پیشینه محتوایی لازم در محیط چندفرهنگی برخوردار نیست، مطالب کامل و دیگر اجزای برنامه آموزشی وی کارایی ندارند، به همین دلیل می‌بایست احساسات، نگرش‌ها و برداشت‌های آنان نسبت به گروه‌های قومی، فرهنگی و زبانی روشن و تحلیل گردد (۲۸).

نتایج نشان داد، توسعه مهارت‌های آموزشی، خودآگاهی معلمان، استفاده از سبک‌های متنوع آموزش و آشنایی معلم تربیت‌بدنی با مفهوم و اهداف آموزش چند فرهنگی، آشنایی با اقوام، لهجه‌ها، ادیان و مذاهب و پیشینه فرهنگی آن‌ها نیز عوامل تشکیل دهنده مؤلفه "آموزش" از عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس می‌باشد. نتایج این بخش از پژوهش با نتایج پژوهش‌های دیگری نظیر زکی (۲۰۱۹)، کامشیا (۲۰۱۷)، لطیفیان (۲۰۱۵)، پرکینس (۲۰۱۲) همخوان می‌باشد (۱۹، ۲۰، ۴، ۲۹). لطیفیان (۲۰۱۵) بیان می‌کند، توجه به آموزش چندفرهنگی در ابعاد مختلف، به‌عنوان یکی از مقوله‌های مهم نظام برنامه‌ریزی درسی ایران، به‌ویژه در نظام برنامه درسی تربیت‌معلم باید مورد توجه قرار گیرد (۴). نتایج حاصل از داده‌های کمی پژوهش پرکینس^۲ (۲۰۱۲) نشان داد که معلمان از آگاهی، دانش، مهارت و نگرش چندفرهنگی در زمینه آموزش چندفرهنگی برخوردارند ولی در مصاحبه‌ای که با این معلمان که از دانشگاه‌های مختلف بودند به این نتیجه رسیدند که معلمان اعتمادبه‌نفس کافی برای تدریس به دانش‌آموزان متنوع فرهنگی ندارند. لذا آموزش می‌تواند برطرف‌کننده این محدودیت باشد. برگزاری دوره‌های ضمن خدمت و بدو خدمت اصول تدریس در کلاس چند فرهنگی و همچنین گنجاندن آموزش چند فرهنگی در محتوای رسمی دانشگاه فرهنگیان و دوره‌های مهارت‌آموزی می‌تواند از جمله پیشنهادات کاربردی برای افزایش دانش معلمان تربیت‌بدنی در حوزه مدیریت چندفرهنگی باشد (۲۹).

دیگر عامل شناسایی شده در این پژوهش که بر مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس تأثیرگذار بود مربوط به مؤلفه "انگیزش دانش‌آموزان" بود. در کلاس تربیت بدنی در مدارس چندفرهنگی باید به دانش‌آموزان اقلیت قومی و مذهبی جهت ابراز وجود توجه ویژه شود و مورد تشویق قرار گیرند، همچنین فرصت یکسان نمایش توانایی، قدرت، عقیده و اندیشه برای تمام دانش‌آموزان در کلاس تربیت‌بدنی باید مهیا باشد. دانش‌آموزان باید صرف‌نظر از تفاوت فرهنگی مورد احترام قرار گیرند؛ همچنین برای تقویت انگیزش دانش‌آموزان می‌توان به سپردن مسئولیت و ترغیب به مشارکت ورزشی مانند سرگروه تیم‌های ورزشی، مسئول گرم کردن، جمع‌آوری تجهیزات مورد نیاز کلاس، داوری و وقت‌نگهداری در مسابقات ورزشی اشاره نمود. واگذاری این مسئولیت‌ها می‌تواند باعث ایجاد انگیزه، خودباوری و افزایش اعتمادبه‌نفس برای دانش‌آموزان دارای تفاوت فرهنگی شود. در همین زمینه پورموسوی (۲۰۲۰) در پژوهش خود بیان می‌کند، در مدرسه چند فرهنگی هر دانش‌آموزی باید از فرصت‌های لازم برای شکوفایی قابلیت‌های درونی خود برخوردار باشد و همچنین باید قادر به

1. Meyer and Wood
2. Perkins

مشارکت در فعالیت‌های مختلف یک جامعه تکثرگرا باشد (۱). معلم در کلاس درس با رویکرد احترام به تنوع فرهنگی، سبب بهبود رشد شناختی فراگیران، افزایش درک نژادی و قومی آن‌ها، تقویت حس اجتماعی و مشارکت مدنی آن‌ها، بهبود حساسیت‌های فرهنگی، افزایش کیفیت عملکرد آن‌ها و بهبود تعامل در کلاس درس می‌شود؛ این یافته با نتایج فرناندز^۱ (۲۰۱۰) و کوستیس و افثیمیا^۲ (۲۰۰۹) نیز همخوان می‌باشد (۳۰، ۳۱).

مؤلفه‌های سیاست‌ها و خط و مشی، آگاهی فرهنگی، مقابله با نژادپرستی و غنی‌سازی فرهنگی کلاس تربیت‌بدنی دیگر مؤلفه‌های شناسایی شده مؤثر بر مدیریت چندفرهنگی ورزش مدارس بودند که در این پژوهش شناسایی شدند، معلم در مدیریت مدرسه چند فرهنگی نمی‌تواند منفعلانه عمل کند. سهم وی در جلب افراد به‌عنوان حامیان مدرسه، از بین بردن سوءظن و نگرانی بین جامعه و مدرسه، بسیار مهم است. معلم نباید در مقابل تعصبات قومی و نژادپرستی سکوت کند و یا منفعلانه عمل نماید. معلم باید انتقال‌دهنده ارزش‌های همه گروه‌های قومی و نژادی باشد. او باید در ایجاد انگیزه کافی و میل و رغبت در دانش‌آموزان اقلیت‌ها کوشش کند، پژوهش‌های پورموسوی (۲۰۲۰)، طاهریان (۲۰۱۷)، خاکباز (۲۰۲۰)، حمیدی‌زاده و همکاران (۲۰۱۹)، فرناندز (۲۰۱۰)، بانکز (۲۰۰۴) نیز به موارد فوق اشاره نمودند (۱، ۲۶، ۱۵، ۲، ۳۰، ۱۱). حمایت جامعه و والدین از مدیران مدرسه عامل مهمی در تأثیرگذاری بر محیط و موفقیت مدارس چند فرهنگی خواهد بود (۱۱)؛ عمده مشکلات آموزشی نظیر افت تحصیلی و تکرار پایه و تعارضات و درگیری‌های بین دانش‌آموزان و بین دانش‌آموزان و معلمان و یا بین اولیاء و معلمان مربوط به مدارس چندفرهنگی است و عدم مدیریت صحیح جامعه کوچک مدرسه با بافت متنوع فرهنگی زمینه را برای گسست اجتماعی و فرهنگی در درازمدت ایجاد خواهد کرد. در حال حاضر در نظام آموزشی ایران حساسیت لازم در تخصیص نیروی انسانی جهت مدیریت و رهبری صحیح مدارس و کلاس درس چندفرهنگی وجود ندارد و یا حتی سرفصل خاصی مربوط به مدیریت یا تدریس در مدارس چندفرهنگی به‌ویژه برای کلاس تربیت‌بدنی در برنامه‌های ضمن خدمت مدیران و معلمان مشاهده نمی‌شود؛ این موضوع نه‌تنها مدرسه را برای دستیابی به اهداف دچار مشکل می‌سازد بلکه مدرسه را به مکانی برای کشمکش‌های قومیتی و نژادی تبدیل خواهد کرد (۱)؛ لذا با توجه به نتایج حاصل از پژوهش، پیشنهاد می‌شود، متصدیان امر برنامه‌ریزی آموزشی توجه بیشتری به مدارس چندفرهنگی در برنامه‌ها و سیاست‌های کلان آموزش و پرورش داشته باشند و با توجه به توانمندسازی و نیازمندی منابع انسانی به توسعه مهارت‌های مدیریت چندفرهنگی به آموزش‌های ضمن خدمت و گنجانیدن مفاهیم چندفرهنگی در برنامه آماده‌سازی نومعلمان به‌ویژه معلمان تربیت‌بدنی توجه بیشتر داشته باشند.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر از مقالات پژوهشی که نکات اخلاقی را رعایت کرده بودند، استفاده شده است و تلاش شد تا در انتقال یافته‌ها و نتایج مطالعات پیشین، شفافیت لازم برای مخاطبان ایجاد گردد و در گزارش نتایج هیچگونه سوگیری انجام نشود. صداقت و امانت‌داری نیز در تحلیل متون و استناددهی رعایت شده است.

حامی مالی

این پژوهش هیچگونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرد.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر، مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

1 Fernandez

2 Kostis and Efthymia

تشکر و قدردانی

بر خود لازم می‌دانیم از تمامی کسانی که در انجام دادن این مطالعه ما را یاری نمودند، قدردانی و سپاسگزاری کنیم.

منابع

1. Pourmoosavi S, Abdollahi B, Naveh Ebrahim A, Abbasian, H. Designing a Multicultural Management Model in Iranian Elementary Schools. *Journal of Educational Sciences*, 2020; 27(1):1-24. **(Persian)**
2. Hamidizadeh K, Fathi Vajargah K, Arefi M, Mehran G. Multicultural education in schools; A reflection on the ideal experience of successful teachers. *School administration*, 2019; 7(1):163-181. **(Persian)**
3. Sadeghi A. Characteristics and Necessities of Developing a Multicultural Curriculum in Iran; Review of Challenges. *Presentation of Strategies*, 2012; 5(17-18):93-121. **(Persian)**
4. Latifian A. Determining the multicultural competencies of teachers and assessing them in primary schools, Master Thesis, Allameh Tabatabai University, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Tehran, 2015. **(Persian)**
5. Khakbaz A. Placement of Multicultural Education in Elementary School Mathematics Curriculum in Iran. *New Educational Approaches*, 2020; 15(1):33-58. **(Persian)**
6. Liu X. Comparing multicultural education in China and Finland: From policy to practice. *Asian Ethnicity*, 2020; 1-21. 10.1080/14631369.2020.1760078.
7. Sadeghi A. Designing a Multicultural Curriculum for Primary Teacher Training in the Islamic Republic of Iran, Doctora dissertation, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran; 2011. **(Persian)**
8. Sedat G, Kadir B. The intersection of social justice and leadership in education: what matters in multicultural contexts? *Multicultural Education Review*, 2020; 12(4):233-234.
9. Macroney G. *Multicultural Education: A Multicultural Approach to Schools*. Tehran: Sound of Light, 2016.
10. Szelei N. Professional development for cultural diversity: the challenges of teacher learning in context. *Journal Professional Development in Education*, 2018; 4(5):780-796.
11. Banks J A. Diversity, group identity, and citizenship education in a global age. *Educational Researcher*, 2008; 37(3):129- 139.
12. Gutmann, A. *Unity and diversity in democratic multicultural education: Creative and destructive tensions. Diversity and citizenship education: Global perspectives*, San Francisco: Jossey-Bass, 2004: 71-98.
13. Maghbolli S. The relationship between sports and maintaining the cultural identity of student-athletes participating in sports competitions in universities in the western region of Iran, Master Thesis, Faculty of Literature and Humanities, Bu Ali Sina University, Hamadan; 2012. **(Persian)**
14. Bagher Nezhad R, Araghieh A, Barghi I, Mehdizadeh A, Faghieh Aram B. Investigating the components of a multicultural curriculum and determining its dimensions and indicators (A case study of the senior secondary schools in Tabriz). *Educational researches*, 2022; 17(69):137-154.
15. Khakbaz A. Placement of Multicultural Education in Elementary School Mathematics Curriculum in Iran. *New Educational Approaches*, 2020; 15(1):33-58. **(Persian)**
16. Abbas Hashemi T, Sharifi A, Imani M T. Designing a model for cultivating the multicultural identity of elementary students in Tehran based on the data theory approach of the Foundation. *Educational Leadership & administration*, 2019; 13(4):51-63. **(Persian)**
17. Havsbeigi F, Sadeghi A, Maleki H, Ghaderi M. Multicultural education in Farsi textbooks (Reading) Iran Elementary Education. *CSTP*. 2018; 6 (11):141-174. **(Persian)**
18. Karami Z, Yousefzadeh M. Presenting a Proposed Framework for Multicultural Teacher Education. *Teacher Professional Development*, 2018; 2(4):19-34. **(Persian)**
19. Zeki A. Critical multicultural education and preservice teachers' multicultural attitudes, *Journal for Multicultural Education*. 2019; 13(1):106-118.

20. Kamshia C. Integrating multiculturalism in education for the 2020 classroom: Moving beyond the melting pot of festivals and recognition months, *Journal for Multicultural Education*, 2017; 11(1):31-36.
21. Demir N, Yurdakul B. The Examination of the Required Multicultural Education Characteristics in Curriculum Design. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2015; 174: 3651-3655.
22. Castro A J. The role of teacher education in preparing teachers for critical multicultural citizenship. *The Journal of Social Studies Research*. 2014; 38(4): 189-203.
23. Kline RB. *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. New York: Guilford Press; 2011.
24. Vafaei R, Sobhani Nejad M. Components of multicultural education and its analysis in the content of textbooks. *Journal of Theory and Practice in Curriculum*. 2015; 3(5):111-128. **(Persian)**
25. Blackwell P J, Futrell M H, Imig D G. Burnt water paradoxes of schools of education. *Phi Delta Kappan*. 2003; 84(5):356-361.
26. Taherian N. Investigating the Necessities of Implementing a Multicultural Curriculum and the Factors Affecting It from the Perspective of Teachers (Case Study: Secondary School Teachers in Hamadan), Master Thesis, Payame Noor University, Kermanshah Center; 2017. **(Persian)**
27. Sheikhavandi D. Reflection of the identity of Iranian ethnic groups in elementary and middle school textbooks, *Quarterly Journal of Education*, 2010; 87:120-193. **(Persian)**
28. Meyer D, Wood, G. *Many children left behind: How the No Child Left behind Act is damaging our children and our school*. Boston: Beacon, 2004.
29. Perkins R. M. The multicultural awareness, knowledge, skills and attitudes of prospective teachers: a quantitative and heuristic phenomenological study, Doctora dissertation, University of Missouri-Kansas City, 2012.
30. Fernandez M. The responsibility for multicultural education: An ethics of teaching and learning. *Markkula Center for Applied Ethics*. 2010; 30: 12-20.
31. Kostis T, Efthymia P. Responsive classroom management in a multicultural school context. *Synergies Sud-Est european*, 2009; 2:169-176.

